

कक्षा- VII

SANSKRIT QUESTION BANK

खण्ड-क (1 MAR)

अ) वर्ण विच्छेदं कुरुत-

क) पितामहः

ख) क्षत्रियः

ग) कमलम्

घ) नेत्रम्

ङ) वैराग्यम्

च) सिंहः

छ) कृष्णः

ज) भानुः

झ) सीता

ञ) कर्णः

आ) वर्ण संयोगः कुरुत-

क) क्+आ+र्+य्+अ+म् -----

ख) प्+अ+त्+र्+अ+म् -----

ग) प्+उ+ष्+प्+अ+म् -----

घ) ज्+ङ्+ह्+व्+आ -----

ङ) ज्+ञ्+आ+न्+अ+म् -----

च) ग्+अ+ङ्+ग्+आ -----

छ) स्+र्+ङ्+त्+आ -----

ज) ल्+ए+ख्+अ+न्+अ+म् -----

झ) र्+अ+स्+अ+न्+अ+म् -----

ञ) न्+औ+क्+आ -----

इ) उचित क्रियापदेन वाक्यपूर्तिं कुरुत-

क) त्वम् ----- (धावसि / धावति)

ख) वयम् ----- (खादामि / खादामः)

ग) ते ----- (पठन्ति / पठसि)

घ) ताः ----- (गायसि / गायन्ति)

ङ) अहम् ----- (लिखामि / लिखतः)

च) पत्रानि ----- (पतन्ति / पतथ)

छ) रामाः ----- (धावन्ति / धावावः)

ज) सरिता ----- (वहति / वहथ)

झ) युवाम् ----- (चलथः / चलथ)

ज) आवाम्----- (खेलतः / खेलावः)

ई) प्रश्न निर्माणम् कुरुत-

- क) रामेण सह कृष्णः गच्छति (कः / केन / कम)
ख) फलानि मधुरानि सन्ति (किम्/ कानि / कैः)
ग) ते देवालयम् गच्छतः (के / काः/ कः)
घ) सरिता अत्र वहति (का / के / काः)
ङ) गायिकाः गायन्ति (काः/ कां / का)
च) घटम् आनय (किम् / कम् / काम्)
छ) सर्वे अनुगच्छन्ति (के / कैः/ काः)
ज) अहम् चित्रम् पश्यामि (किम् / कम् / काम्)
झ) पुष्पे विकसतः (कौ / के / काः)
ञ) बालिकाः खेलन्ति (काः/ के/ कान्)

उ) कर्तृपदानि चित्वा रिक्तस्थानपूर्तिम् कुरुत-

- क) ----- गच्छावः
ख) ----- विकसन्ति
ग) ----- रक्षन्ति
घ) ----- वदामः
ङ) ----- पठथ
च) ----- गच्छन्ति
छ) ----- गायथः
ज) ----- पठामि
झ) ----- वहतः
ञ) ----- खेलतः

ऊ) संख्या वाचक शब्दान् लिखत-

- क) ---1----- सिंहः गर्जति ।
ख) ---6----- वानराः कूर्दन्ति ।
ग) ---9----- ग्रहाः सन्ति ।
घ) ---4----- फलानि सन्ति ।
ग) हस्ते -----5----- अंगुल्याः सन्ति ।
च) -----15----- छात्राः लिखन्ति ।
छ) रावनस्य-----10----- मुखानि सन्ति ।
ज) -----7----- स्वराः सन्ति ।
झ) -----13----- जनाः उपविशन्ति ।

ज) -----2----- हस्तौ स्तः ।

खण्ड-ख (3 MAR॒ऌS)

1) उचित धातुरूपाणि लिखत-

“वद्” धातोः लट् लकार रूपाणि लिखत-

“पठ्” धातोः लृट् लकार रूपाणि लिखत-

“लिख्” धातोः लङ् लकार रूपाणि लिखत-

“खेल्” धातोः लृट् लकार रूपाणि लिखत-

“वद्” धातोः लङ्लकार रूपाणि लिखत-

“तर्” धातोः लङ् लकार रूपाणि लिखत-

“गम्”(गच्छ) धातोः लृट् लकार रूपाणि लिखत-

“आगच्छ्” धातोः लट् लकार रूपाणि लिखत-

“धाव्” धातोः लृट् लकार रूपाणि लिखत-

“पा”(पिब) धातोः लङ् लकार रूपाणि लिखत-

“कृ” धातोः लट् लकार रूपाणि लिखत-

“तर्” धातोः लङ् लकार रूपाणि लिखत-

“पच्” धातोः लृट् लकार रूपाणि लिखत-

“भू” धातोः लङ् लकार रूपाणि लिखत-

“विकस्” धातोः लङ् लकार रूपाणि लिखत-

“गर्ज्” धातोः लट् लकार रूपाणि लिखत-

“भ्रम्” धातोः लङ् लकार रूपाणि लिखत-

“चल्” धातोः लट् लकार रूपाणि लिखत-

“गाय्” धातोः लट् लकार रूपाणि लिखत-

“खाद्” धातोः लृट् लकार रूपाणि लिखत-

खण्ड-ग (5 MAR॒ऌS)

1) उचित शब्दरूपाणि लिखत-

“हरि” शब्द रूपाणि लिखत ।

“तरु” शब्द रूपाणि लिखत ।

“नदी” शब्द रूपाणि लिखत ।

“ऋषि” शब्द रूपाणि लिखत ।

“अस्मद्” शब्द रूपाणि लिखत ।

“तद्” शब्दस्य पुल्लिङ्ग रूपाणि लिखत ।

“एतत्” शब्दस्य स्त्रीलिङ्ग रूपाणि लिखत ।

“किम्” शब्दस्य नपुंसकलिङ्ग रूपाणि लिखत ।

“रमा” शब्द रूपाणि लिखत ।

“युष्मद्” शब्द रूपाणि लिखत ।

पाठः 1- सुभाषितानि

एकपदेन उत्तरयत

1. पृथ्वी कथं धार्यते ?
2. लोके वशीकृतिः का ?
3. का बहुरत्ना भवति ?
4. केन वाति वायुः ?
5. पृथिव्याम् कति रत्नानि ?
6. क्षमया इत्यत्र का विभक्तिः ?
7. सूर्यः इत्यत्र श्लोके किं पदं प्रयुक्तं ?
8. सत्येन कः तपते ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. कुत्र विस्मयः न कर्तव्यः ?
2. त्यक्तलज्जः कुत्र सुखी भवेत् ?
3. पृथिव्याम् त्रीणि रत्नानि कानि ?
4. विस्मयः कुत्र न कर्तव्यः ?

पाठः 2- दुर्बुद्धिः विनश्यति

एकपदेन उत्तरयत

1. एकदा तत्र के आगच्छन् ?
2. के पश्चाद् अधावन् ?

3. हंसाभयाम् सह कः उड्डीयते ?
4. केषां वचनं श्रुत्वा कुर्मः क्रुद्धः अभवत् ?
5. कुर्मस्य किं नाम आसीत् ?
6. सरस्तीरे के आगच्छन् ?
7. कूर्मः केन मार्गेण अन्यत्र गन्तुम् इच्छति ?
8. मारिष्यामः इत्यत्र कः लकारः ?
9. मारिष्यामः इत्यत्र कः लकारः ?
10. लम्बमानं कूर्मं दृष्ट्वा के अधावन् ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

11. कच्छपः कुत्र गन्तुम् इच्छति ?
12. कूर्मः किम् अवदत् ?
13. कूर्मः कुत्र लम्बमानः आसीत् ?
14. कच्छपः कम् उपायं वदति ?
15. काभ्यां सह कुर्मोऽपि उड्डीयते ?
16. कः क्रुद्धः जातः ?
17. कूर्मः मित्रयोः वचनम् विस्मृत्य किम् अवदत् ?

पाठः 3- स्वावलम्बनम्

एकपदेन उत्तरयत

1. भवने कति स्तम्भाः आसन् ?
2. कृष्णमूर्तेः पिता कः आसीत् ?
3. श्रीकण्ठस्य पिता कीदृशः आसीत् ?
4. कृष्णमूर्तेः गृहं कः अगच्छत् ?

5. कृष्णमूर्तेः गृहे किं न आसीत् ?
6. कृष्णमूर्तेः कति कर्मकराः आसन् ?
7. कस्य गृहे कोऽपि भृत्यः नास्ति ?
8. कृष्णमूर्तेः कस्य मित्रम् आसीत् ?
9. सुन्दरं किम् आसीत् ?
10. कस्य मनसि महती प्रसन्नता जाता ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. कस्य भवने सर्वविधानि सुखसाधनानि आसन् ?
2. श्रीकण्ठस्य आतिथ्यम् के अकुर्वन् ?
3. सर्वदा कुत्र सुखम् ?
4. श्रीकण्ठः कृष्णमूर्तेः गृहं कदा आगच्छत् ?
5. षड् ऋतवः नामानि संस्कृते लिखत ?
6. श्रीकण्ठस्य मित्रम् कः आसीत् ?
7. कस्मिन् सदा सुखम् भवति ?
8. द्वादश मासानां नामानि संस्कृते लिखत ?

पाठः 4 हास्यबालकविसम्मेलनम्

एकपदेन उत्तरयत

1. मञ्चे कति बालकवयः उपविष्टाः सन्ति ?
2. के कोलाहलं कुर्वन्ति ?
3. गजाधरः कम् उद्दिश्य काव्यं प्रस्तौति ?
4. तुन्दिलः कस्य उपरि हस्तम् आवर्तयति ?
5. लोके पुनः पुनः कानि भवन्ति ?

6. किं कृत्वा धृतं पिबेत् ?
7. यमराजसहोदरह कः अस्ति ?
8. लोके दुर्लभं किं अस्ति ?
9. जनः श्रमं कृत्वा किं प्रत्यर्पयेत् ?
10. कानि न दुर्लभानि ?
11. कां दृष्ट्वा वैद्यः विस्मयं आगतः ?
12. चितां दृष्ट्वा कः विस्मयम् आगतः ?
13. लोके किं दुर्लभं ?
14. शरीराणि पुनः पुनः कुत्र ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. चितां दृष्ट्वा वैद्यः किम् अचिन्तयत् ?
2. किं प्राप्य शरीरे दयां मा कुरु ?
3. अव्ययम् नाम किं उदाहरणानुसारेण लिखत ?
4. परान्नं प्राप्य कस्मिन् दयां मा कुरु ?
5. यमः कान् हरति ?
6. यावत् जीवेत् कदं जीवेत् ?

पाठः 5 पण्डिता रमाबाई

एकपदेन उत्तरयत

1. 'पण्डिता' 'सरस्वती' इति उपाधिभ्यां का विभूषिता ?
2. रेमा कुतः संस्कृतशिक्षां प्राप्तवती ?
3. रमाबाई केन सह विवाहम् अकरोत् ?
4. कासां शिक्षायै रमाबाई स्वकीयं जीवनम् अर्पितवती ?

5. रमाबाई उच्चशिक्षार्थं कुत्र अगच्छत् ?
6. रमाबाई कदा जन्म अलभत ?
7. रमाबाई पितुर्नाम किम् आसीत् ?
8. रमाबाई मातुर्नाम किम् आसीत् ?
9. रमाबाई केन सह भारतभ्रमणम् अकरोत् ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. रमाबाई किमर्थम् आन्दोलनं प्रारब्धवति ?
2. निःसहायाः स्त्रियः आश्रमे किं किं लभन्ते स्म ?
3. कस्मिन् विषये रमाबाई-महोदयायाः योगदानम् अस्ति ?
4. केन रचनाद्वयेन रमाबाई प्रशंसिता वर्तते ?
5. तस्याः काले कस्याः स्थितिः चिन्तनीया आसीत् ?
6. रमा बाई नारीणां सम्मानाय किम् अर्पितवती ?
7. का सरस्वति इति उपाधिना विभूषिता?

पाठः 6 सदाचारः

एकपदेन उत्तरयत

1. कः न प्रतीक्षते ?
2. सत्यता कदा व्यवहारे स्यात् ?
3. किम् ब्रूयात् ?
4. केन सह कलहं कृत्वा नरः सुखी न भवेत् ?
5. कः महारिपुः अस्माकं शरीरे तिष्ठति ?
6. कं कर्मणा सेवेत ?
7. व्यवहारे का श्रेयसी ?

8. कदा ऋजूता विधेया ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. सनातनः धर्मः कः अस्ति ?
2. प्रथमं कं स्मरेत् ?
3. कदा शय्यां त्यजेत् ?
4. कं मनसा सेवेत ?
5. व्यवहारे का स्यात् ?
6. केन समः बंधुः न अस्ति ?

पाठः 7 सङ्कल्पः सिद्धिदायकः

एकपदेन उत्तरयत

1. तपः प्रभावात् के सखायः जाताः ?
2. पार्वती तपस्यार्थं कुत्र आगच्छत् ?
3. कः श्मशाने वसति ?
4. शिवनिन्दां श्रुत्वा का क्रुद्धा जाता ?
5. वटुरूपेण तपोवनं कः पराविशत् ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. पार्वती क्रुद्धा सति किम् अवदत् ?
2. कः पापभाग् भवति ?
3. पार्वती किं कुर्तुं ऐच्छत् ?
4. पार्वती कया साकं गौरीशिखरं गच्छति ?

पाठः 8 त्रिवर्णः ध्वजः

एकपदेन उत्तरयत

1. अस्माकं ध्वजे कति वर्णाः सन्ति ?
2. त्रिवर्णं ध्वजे शक्त्याः सूचकः कः वर्णः ?
3. अशोकचक्रं कस्य द्योतकम् अस्ति ?
4. त्रिवर्णः ध्वजः कस्य प्रतीकः ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. अस्माकं ध्वजस्य श्वेतवर्णः कस्य सूचकः अस्ति ?
2. अशोकस्तम्भः कुत्र अस्ति ?
3. त्रिवर्णध्वजस्य उत्तोलनम् कदा भवति ?
4. अशोकचक्रे कति अराः सन्ति ?

पाठः 9 विमानयानं रचयाम

एकपदेन उत्तरयत

1. के वायुयानं रचयन्ति ?
2. वायुयानं कीदृशं वृक्षं कीदृशं भवनं च क्रान्त्वा उपरि गच्छति ?
3. वयं कीदृशं सोपानं रचयाम ?
4. वयं कस्मिन् लोके प्रविशाम ?
5. आकाशे कः चित्वा मौक्तिकहारं रचयाम ?
6. केषां गृहेषु हर्षं जस्यनयाम ?

पाठः 9 अहमपि विद्यालयं गमिष्यामि

एकपदेन उत्तरयत

1. गिरिजायाः गृहसेविकायाः नाम किमासीत् ?
2. दर्शनायाः पुत्री कति वर्षीया आसीत् ?
3. अद्यत्वे शिक्षा अस्माकं कीदृशः अधिकारः ?
4. दर्शनायाः पुत्री कथं नृत्यति ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. अष्टवर्षदेशीया दर्शनायाः पुत्री किं समर्थासीत् ?
2. दर्शना कति गृहाणां कार्यं करोति स्म ?
3. मालिनी स्वप्रतिवेशिनीं प्रति किं कथयति ?
4. अद्यत्वे छात्राः विद्यालये किं किं निःशुल्कं प्राप्नुवन्ति ?

पाठः 10 विश्वबन्धुत्वम्

एकपदेन उत्तरयत

1. कलहस्य वातावरणम् कुत्र अस्ति ?
2. के परस्परम् न विश्वसन्ति ?
3. मानवाह कस्य कष्टम् न गणयन्ति ?
4. सर्वेषु प्राणीषु समानम् किं प्रसरति ?
5. निखिले संसारे कस्य वातावरणं अस्ति ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. मानवाः किं न गणयन्ति ?
2. क सर्वेषु समत्वेन व्यवहरति ?
3. अस्माभिः कं अपहाय विश्वबन्धुत्वम् स्थापनीयं ?
4. संसारे सर्वत्र कीदृशी भावना दृश्यते ?
5. सर्वे देशाः परस्परम् केन समृद्धा भविष्यन्ति ?

पाठ: 11 समवायो हि दुर्जयः

एकपदेन उत्तरयत

1. वृक्षे का प्रतिवसतीस्म ?
2. वृक्षस्य अधः कः आगतः ?
3. गजः केन शाखां अत्रोटयत् ?
4. काष्ठकूटः चटकां कस्याः समीपं अनयत् ?
5. मक्षिकायाः मित्रं कः आसीत् ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. चटकायाः विलापं श्रुत्वा काष्ठकूटः तां किं अपृच्छत् ?
2. चटकायाः काष्ठकूटस्य च वार्तां श्रुत्वा मक्षिका किं अवदत् ?
3. मेघनादः मक्षिकां किं अवदत् ?
4. चटका काष्ठकूटम् किं अवदत् ?
5. कस्मिन् पदितः गजः मृतः ?
6. चटकायाः किं भुवि अवदत् ?
7. कः गर्ते पतितः मृतः च ?
8. कस्य शब्दम् अनुसृत्य गजः गर्ते पतिष्यति ?
9. गजस्य नयने कः स्फोटयिष्यति ?
10. मक्षिकायाः किं नाम आसीत् ?

पाठ: 12 विद्याधनम्

एकपदेन उत्तरयत

1. किं चौरहार्यं न अस्ति ?
2. विद्या नरस्य किम् अस्ति ?
3. गुरुणां गुरुः कः अस्ति ?
4. कीदृशी वाणी पुरुषं समलङ्गरोति ?
5. माता इव का रक्षति ?
6. भारकारि किं न अस्ति ?
7. विरहे रतिः का ?
8. विद्या केषु पूज्यते ?
9. विद्या विदेशगमने कः ?
10. विद्या दिक्षु कां वितनोति ?

पूर्णवाक्येन उत्तरय

1. गुरुणां गुरु का अस्ति ?
2. व्यये कृते किं वर्धते ?
3. भाग्यक्षये आश्रयः कः
4. कीदृशी वाणी पुरुषं समलङ्करोति ?
5. तृतीयं नेत्रम् किम् अस्ति ?
6. विद्याधनम् कीदृशं अस्ति ?
7. कः पशुः ?

पाठः 13 अमृतम् संस्कृतम्

एकपदेन उत्तरयत

1. का भाषा प्राचीनतमा ?
2. शून्यस्य प्रतिपादनं कः अकरोत् ?

3. कौटिल्येन रचितं शास्त्रं किम् ?
4. कस्याः भाषायाः काव्यसौन्दर्यम् अनुपमम् ?
5. काः अभ्युदयाय प्रेरयन्ति ?
6. विश्वस्य प्राचीनतमा भाषा का अस्ति ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत-

1. संकृतं किं शिक्षयति ?
2. अस्माभिः संकृतं किमर्थं पठनीयम् ?
3. संकृतस्य वङ्मयं कौः समृद्धंस्ति ?
4. भारतस्य प्रतिष्ठे के स्तः ?
5. सङ्गणकस्य कृते सर्वोत्तमा भाषा का ?

पाठः 14 अनारिकायाः जिज्ञासा

एकपदेन उत्तरयत

1. कस्याः महती जिज्ञासा वर्तते ?
2. मन्त्री किमर्थं आगच्छति ?
3. सेतोः निर्माणं के अकुर्वन् ?
4. सेतोः निर्माणाय कर्मकारः प्रस्तराणि कुतः आनयन्ति ?
5. के सर्वकाराय धनं प्रयच्छन्ति ?
6. बालिकायाः नाम किम् आसीत् ?
7. बालिकायाः मनसि का भवति ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत-

1. प्रातः उत्थाय बालिका किम् अन्वभवत् ?
2. अनारिकायाः प्रश्नः कः आसीत् ?

3. के सेतुं निर्मान्ति ?
4. के सुसज्जिताः सन्ति ?
5. जनाः कस्मौ देशस्य विकासार्थं धनं ददति ?

पाठः 15 लालनगीतम्

एकपदेन उत्तरयत

1. का विहसति ?
2. किम् विकसति ?
3. हरिणः किं खादति ?
4. मन्दं कः गच्छति ?
5. व्याघ्रः कुत्र गर्जति ?

पूर्णवाक्येन उत्तरयत

1. कः उदिते पक्षी कूजति ?
2. सलिले का सेलति ?
3. कदा अश्वः किमपि न खादति ?
4. कस्मिन् उदिते धरणी विहसति ?
5. कः पृष्ठे भारं वहति ?